

Д. е. н. Хамініч С. Ю., к. е. н. Халатур С. М.

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара,

Дніпропетровський державний аграрно-економічний університет

**МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ПІДВИЩЕННЯ
КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ
ГОСПОДАРСТВ УКРАЇНИ**

Формування та підвищення конкурентоспроможності аграрного сектора в Україні належать до пріоритетних завдань національного економічного розвитку. Актуальність вирішення проблеми конкурентоспроможності сільськогосподарських господарств посилюється фактором належності України до світової організації торгівлі (СОТ), а також функціонування її в ринковій економіці. Тільки конкурентоспроможні підприємства можуть виробляти продовольчу продукцію у відповідності до вимог міжнародних стандартів, та зможуть використати переваги міжнародного співробітництва у інвестуванні, кредитуванні, сертифікації, страхуванні, науково-технічному забезпеченні сільськогосподарського виробництва та реалізації продовольчих товарів.

Конкурентоспроможність в економічній аграрній науці відноситься до ключових категорій, що відображає ефективність формування та використання ресурсного потенціалу спеціалізації та резервів, важелів управління та маркетингу в аграрних підприємствах всіх форм власності та організації виробництва. Її рівень визначається обсягами, асортиментом та якістю виробленої продукції, фінансово-економічним становищем суб'єкту господарювання. Для досягнення високого рівня конкурентоспроможності першочергове значення мають ефективна організація та висока культура виробництва; підприємницька ініціатива; рівноправний доступ до ресурсів; сприятлива цінова кон'юктура, державна підтримка вітчизняного товаровиробника.

В умовах посилення глобальних інтеграційних процесів в агропромисловій сфері економіки категорія конкурентоспроможності аграрних підприємств також набуває глобального характеру. Тільки конкурентоспроможні підприємства можуть виробляти продукцію, відповідну вимогам міжнародних стандартів, реалізувати її не тільки на

внутрішньому, а й на світових ринках, використовувати переваги міжнародного співробітництва в агробізнесі. Конкурентоспроможність сільськогосподарського підприємства визначається як концентрований вираз сукупності його можливостей та резервів виробляти та реалізовувати на ринку якісну сільськогосподарську продукцію (ресурсного потенціалу, спеціалізації та диверсифікації виробництва, інновацій, організації та управління).

Важливим аспектом формування конкурентоспроможності аграрних підприємств є їх економічна безпека. Вона розуміється як захищеність потенціалу підприємства від прямих та непрямих загроз або ризиків. Складовим економічної безпеки, які здійснюють найбільш значний вплив на конкурентоспроможність підприємства, є: фінансова, інтелектуальна, техніко-технологічна, політико-правова, інформаційна, екологічна. Особливе значення для формування конкурентоспроможності аграрних підприємств має врахування факторів, які на неї впливають, а саме: природно-ресурсний потенціал; організація діяльності; рівень управління; маркетингові стратегії щодо виробництва та реалізації продукції. Втіленням конкурентоспроможності сільськогосподарських товаровиробників є конкурентоспроможність аграрної продукції. Вона проявляється також через якість та ціну продовольчих товарів. Для об'єктивної оцінки ситуації виробник і споживач повинні використовувати аналогічні критерії конкурентоспроможності, а також враховувати її динаміку в часі.

У методиці дослідження конкурентоспроможності вагоме значення має визначення стабільності присутності та частки на відповідному ринку аграрного підприємства і його продукції. Оцінка конкурентоспроможності передбачає ідентифікацію його фінансового становища через показники ліквідності, платоспроможності, кредитоспроможності; фінансової стійкості, а також рентабельності.

Слід сказати, що основними проблемами підвищення конкурентоспроможності аграрних підприємств у регіоні є: дотримання раціональної спеціалізації, впровадження диверсифікації та забезпечення науково обґрунтованої системи землеробства у регіоні; використання інновацій; зменшення кількості посередників на ринку і посилення регуляторної ролі держави у розвитку агробізнесу.

Управління конкурентоспроможністю аграрних виробництв повинне враховувати низку специфічних умов їх функціонування. З огляду на нестійкий характер виробництва і цін, нееластичність попиту на продукцію, іммобільність ресурсів доходи сільськогосподарських товаровиробників є нижчими у порівнянні з доходами підприємств суміжних галузей та ланок агропромислового відтворення. Крім того, в умовах членства в СОТ зростає вплив міжнародних норм і стандартів, світових аграрних ринків на виробництво, переробку, розподіл, реалізацію та якість продукції. Тому доцільно, враховуючи досвід західних країн, виділити сільське господарство в окрему сферу регулювання для створення сприятливих умов для його подальшого розвитку.

Список використаних джерел:

1. Ботвіна Н. О. Методичні засади формування конкурентоспроможності аграрних підприємств / Н. О. Ботвіна // Таврійський науковий вісник : зб. наук. праць. – Херсон : Айлант, 2006. – Вип. 44. – С. 232–243.
2. Ботвіна Н. О. Механізм підвищення конкурентоспроможності галузей АПК на зовнішньому ринку / Н. О. Ботвіна // Бізнес–навігатор // Науково-виробничий журнал. – Херсон : МУБІП, 2007. – Вип. № 13 (3). – С. 43–46.
3. Олійник В. В. Визначення потенційної та фактичної конкурентоспроможності на стадії виробництва та реалізації сільськогосподарської продукції / В. В. Олійник // Вісник ХНАУ. – 2010. – № 11. – С. 275–282.